СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 16. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 21 січня 1933. VOL. XLI. No. 16. Jersey City, N. J., Saturday, January 21 1933. THREE CENTS.

ЗА ДВА РОКИ ЗВЕРНУЛИСЯ 648,000 ОСІБ НА ФАРМИ

ШІКАҐО. — З обчислень економістів виходить, що за останні два роки 648,000 безробітних покинули міста й пішли на фарми. Цей зворот замітний тим, що від 10 років фармерське населення постійно зменшилась, бо люди переходили з фарм до міст.

УЖИВАТИ ВСЬОГО, АЛЕ ПОМІРКОВАНО, КАЖЕ ЛЬОРЕНЦ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Адольф Льоренц, славний віденський хірурґ, літ 78, прибув до Злучених Держав уже 12 наворотом, щоби тут переводити операції. Останеться тут цього року кілька місяців, як і минулими роками.

Не зважаючи на поважний вік, проф. Льоренц держиться дуже добре. Запитаний, що треба робити, щоб довго і здорово жити, відповів, що треба вживати життя, не жалувати собі ніякої приємности, але мати у всім міру.

Його син, теж лікар, що приїхав з ним, каже, що не штука його батькови фільософувати, як він ще ніколи не був хорий.

Проф. Льоренц дуже дивується, що ще досі не вирішено справи прогибіції. Він каже, що законом не можна вдержати прогибіції. Зате вірить у поміркованість. І каже, що згодом людина, яка не буде могти вдержати міри при питтю, буде в Европі посміховищем.

А говорячи про пиво, додав, що пиво є найліпшим ліком на слабий жолудок.

ВИБИРАЄ 25 НАЙМУДРІШИХ ЛЮДЕЙ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Д-р Альберт Айнштайн, автор голосної теорії про релятивність, заповів, що хоче зібрати ґрупу 25 найбільших учених світа й заставити їх служити людству. Злучені Держави мали би дати 6 представників, а решту треба би дібрати по інших краях. Ота ґрупа забиралаб голос у найважніших справах світа й видавалаб свою опінію. Головно йде про ті справи, котрі нарушують спокій і доводять до воєн. Кождий член ґрупи мусить бути признаний у світі за одного з великих умів, має мати значіння у міжнароднім світі як визначна індивідуальність і бути ліберальною людиною.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВИСТАРЧАЮТЬ ДЛЯ СЕБЕ.

НЮ ЙОРК. — Брайс Діск, нововибраний президент „Ентресайт Інститют", каже, що Злучені Держави консумують 90% усього того, що виробляють, і є самовистарчальною суспільною і промисловою одиницею. Чорне майбутнє заповідається Америці тільки тоді, коли вона схоче себе зробити залежною від світа. А це непотрібне.

РУЗВЕЛТ РОЗМОВЛЯЄ З СТИМСОНОМ ПРО ДОВГИ.

ВАШИНҐТОН. — Нововибраний президент Рузвелт мав довшу конференцію зі Стимсоном, теперішнім секретарем стейту. Говорили про міжнародні справи і воєнні довги. Рузвелт був дуже задоволений з тої розмови.

БУДЕ СКЛИКАНА НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ КОНҐРЕСУ.

ВАШИНҐТОН. — Сесія „кривої качки" не полагодить найважніших справ. Супроти того президент Рузвелт, як обійме владу, буде змушений скликати надзвичайну сесію конґресу.

АНҐЛІЯ ВІДКУПОВУЄ ЗОЛОТО.

НЮ ЙОРК. — „Федерел Різерв Бенк оф Ню Йорк" відпродав британській державній скарбниці золота на $25,101,201.

ПЛАТИМО ПОДАТКУ ПО $77 НА ГОЛОВУ.

ВАШИНҐТОН. — Знавці з „Гавз Вейс енд Мінс Комiті" подають, що пересічно стягають з горожан титулом федеральних, стейтових, повітових, міських і інших податків по $77 на особу.

ПРОТИ ЛІЦИТАЦІЇ ФАРМ.

ДЕ МОЙН (Айова). — Ґовернор Клайд Герінґ проголосив проклямацію, якою взиває тих, що мають морґеджі на фармах, щоби не виставляти тих фарм на ліцитацію, а заждати, поки леґіслятура не ухвалить законів про ратунок фармерів. Інакше, каже ґовернор, прийде до катастрофи, яка знищить фармерів, їх родини і майно.

ПЕРШІНҐ ВЕСТИМЕ ПАРАДУ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Першінґ обняв команду над інавґураційною парадою Рузвелта, яка відбудеться дня 4 березня. Першінґ обійме ролю великого маршала.

КОНТРАКТИ „ЖОВТОЇ СОБАКИ" ДАЛІ ІСТНУЮТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Філіп Морей, заступник президента „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка", зізнавав перед сенатським судейським підкомітетом про те, що мимо законної заборони контракти „жовтої собаки" далі істнують. Многі працедавці далі приймають робітників тільки під умовою, що вони не ставитимуть платних домагань як зорґанізована колективна одиниця.

Олесь.

ЯКА КРАСА — ВІДРОДЖЕННЯ КРАЇНИ!

Яка краса — відродження країни!
Ще рік, ще день назад тут чувся плач рабів,
Мовчали десь святі під попелом руїни
І журно дзвін старий по мертвому гудів.

Коли відкілясь взялася міць шалена,
Як буря, все живе схопила, пройняла, —
І ось — дивись: в руках замаяли знамена
І гимн побід співа невільна сторона.

Oles.

WHAT CHARM — A NATION'S RESURRECTION.

What charm lies in a nation's ressurrection!
A year, a day ago was heard the slaves' lament;
The saints of past were silent in inaction
And woefully the aged bell the air did rent.

When all at once a wave of might swept over—
Just like storm it gript and then embraced all life,
And lo! The hands are holding on to banners
And victory is sung where servitude was rife.

Translated by *Waldimir Semenyna.*

ЗНАЙШЛИ 3,000 БОМБ.

Недалеко Барсельони еспанська поліція випадково натрапила на фабрику бомб, призначених для анархістів, комуністів та взагалі для ріжних екстремістів. До рук поліції дісталися 3,000 вже майже викінчених бомб. Поліція тепер шукає другої фабрики, що виробляє таємно бомби.

СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ В АВСТРІЇ І МОСКАЛІ.

(УП) В Інсбруку відбудуться цього року інтернаціональні спортові змагання всіх народів. Всі народи можуть їхати туди без австрійської візи, лише Москалі і бездержавні ні. Розуміється, умовою вільного вїзду є карта участи в спортових змаганнях. Дальше, австрійське міністерство залізниць дає всім учасникам тих змагань вільний переїзд австрійськими залізницями від границі даного краю до Інсбрука. На час змагань учасники за окремою картою зможуть їздити по Австрії всіми залізницями за половину ціни. Змагання треватимуть цілий місяць лютий.

СПАЛИЛИ ЧАРІВНИЦЮ.

В одній румунській місцевости трапився випадок, який своєю жахливістю нагадує часи середньовіча. Саме в місцевости Ґіндене жила вдова Якобі, яку всі в селі вважали за чарівницю. І трапилось таке, що одному молодому селянинови, Марієви, який посварився був з вдовою, згинули 3 корови впродовж одного тижня. Він уважав, що причиною того нещастя є саме вдова. Коли одного вечора старушка переходила через подвіря Марія, він разом зі своєю матірю звязав „чарівницю", повісив її головою до землі, після чого розпалив під нею огнище. „Чарівниця" згоріла живцем.

РОЗПОРЯДКИ ЛУЦЬКОГО ЕПИСКОПА ШЕЛЬОНЖКА.

На волині практикувалося, хоча й не завжди, запрошувати до посвячення громадських будинків (шкіл, громадських урядів) місцевих духовних: православного священика або й рабіна (в містах і містечках). Представники урядів і самоурядів римо-католики зі свого боку завжди старалися запросити латинського священика. Латинський епископ Шельонжек цими днями видав підлеглому духовенству розпорядок, щоб ці будинки посвячували лише за латинським обрядом, а колиб місцеве населення домагалося посвячення духовними інших віроісповідань раніше чи пізніше, то щоби цьому відмовляти. Цей наказ спрямований проти Українців і Жидів. Попросту середньовічна релігійна боротьба.

НАХАБНА ВІДОЗВА ЛЕНІНГРАДСЬКИХ АКАДЕМІКІВ ДО „ВСІХ УЧЕНИХ СВІТА".

В „Ізвестіях" надрукований текст відозви Академії Наук „до всіх учених світа, до всіх робітників науки техніки", підписаної президентом Академії Карпинським, віцепрезидентами Кржижановським і Марром. Між іменами академіків, що підписали відозву, видно не тільки комуністів, але й „безпартійних", як Зернов, Ольденбурґ, Рождественський, Солнцев, Фаворський і інші.

Не вважаючи на те, сама відозва має характер комуністичної проклямації. „Економічна кріза капіталізму — повчає европейську інтеліґенцію Академія Наук — розкрила криваві нетри капіталізму. Капіталістичні держави — смоки, маючи першорядні засоби до нищення і смертоносну апаратуру, готові знову спустити з ланцюхів всіх демонів нової світової війни".

Зате в совітському союзі, якщо повірити ленінградським академікам, усе є як найкраще. „Хід всесвітно-історичних подій — запевнюють академіки — для яких наша країна була ареною, показав наглядно, що єдиною силою, яка має спромогу перескочити великий історичний поріг і повести за собою всю масу, являється пролетаріят. Капіталізм винищує культуру; її спасає і розвиває пролетаріят. Він вивів нащу країну на широкі будівничі шляхи, розбив і розгромив всіх ворогів під керуванням своєї залізної та непохитної партії. В нашій системі чоловік являється її паном, а не рабом... Наша країна це хребет нового соціялістичного світа. Академія Наук уважає за честь віддати свої сили справі соціялістичного будівництва".

У висновках академіки закликають европейську інтеліґенцію „до тісного союза з революційним пролетаріятом, до активної оборони СССР в рядах боєвиків за соціялізм. Зі свого боку ми зобовязуємося виконати все те, чого вимагає від нас пролетаріят для переведення будівельних завдань другого пятирічного пляну і запевняємо ЦК партії, її провідника тов. Сталіна і совітський уряд, що не відступимо ні, на один крок від виконання завдань, звязаних з усією героїчною епохою великих робіт соціялізму".

ОТРУЇЛА БАТЬКА.

В Судовій Вишні 24-літня Каз. Мазур отруїла свого 64-літнього батька Івана. Зробила це тому, що батько не хотів згодитися, щоби вона вийшла замуж за пекарського помічника Маріяна Голувка. Поліція арештувала Мазурівну й вона зізнала, що отруїла батька з намови Голувка. Він до вини не признається.

ПРОЦЕС ПРОТИ ЖИДІВСЬКОГО КАНТОРА.

Один із париських судів має рішати небанальну справу. Яків Кац, кантор париської жидівської консисторії, домагається від неї відшкодування 100,000 франків за моральну та матеріяльну шкоду. Каца звільнили з посади кантора в синаґозі при вулиці Нотр-Дам Назарет. Його всі шанували у жидівській громаді, він мав славу побожного і гордо носив назву „коєна", що ставила його понад рештою смертників. Аж одного дня прийшла страшна вістка: Яків Кац оженився з католичкою. Мало! Оженився не в синаґозі, а приватно. Каца звільнили і викреслили зі списків віроісповідної громади. Кац пішов на суд. Його адвокат Кампінкі, той сам, що боронив вдову от. Петлюри проти Шварцбарта, доказує, що приватне життя кантора не має значіння, тимбільше, що його жінка — жидівка, бо покинула христіянську віру. Жидівський закон не каже жидам обовязково брати шлюб у синаґозі, бо рабіна може заступити кожний побожний старець. Але оборонець жидівської громади має теж свої арґументи. Найголовніші такі: Кац має жінку, що є христіянкою, хоч змінила віру, оженився потайки, бо мав нечисту совість, і давав би злий приклад вірним.

ОРИҐІНАЛЬНЕ ПЕРЕПАЧКОВУВАННЯ ЗОЛОТА.

Цими днями чеські граничні митні власти задержали на границі жінку, що йшла з гускою. Митному урядовцеви видалася гуска надто тяжкою. Зарізали її і з нутра видобули золото вартости 10,000 франків. Жінку покарали за пачкарство золота. Але вона запевняла, що зовсім не винуваа, бо, купуючи гуску на базарі, не знала, що вона є напхана золотом. Та виявилося, що митні урядовці на таких штуках уже знаються.

КНЯЖНИ ШУКАЮТЬ ЧОЛОВІКІВ.

Досі у Туреччині жиють 18 турецьких княжен, що колись належали до двору султана. Вони залишились без засобів до життя. Жінка Ізат-паші вибралась до Індії в надії знайти там для них чоловіків. Сам султан і члени його рідні опинились у крайній скруті. Минулого року у Ніцці скінчив самогубством син каліфа, князь Фарука, з нужди. Фарука дослівно голодував, мешкав у маленькій кімнаті, де не мав навіть електрики, бо не мав чим платити за неї. Тіло самогубця похоронили в частині бідаків, бо ніхто з його рідні не міг заплатити належної суми за похорон останньої категорії.

БОЛЬШЕВИКИ ВИСИЛАЮТЬ НА СИБІР НАСЕЛЕННЯ ТРОХ КУБАНСЬКИХ СТАНИЦЬ

45,000 УКРАЇНСЬКИХ МУЖЧИН, ЖІНОК І ДІТЕЙ ПІДУТЬ НА СИБІР З УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ КУБАНІ, А НА ЇХ МІСЦЕ ПРИЙДУТЬ МОСКОВСЬКІ КОЛЬОНІСТИ.

МОСКВА (СССР). — Комуністичний уряд висилає на зимну північ на Сибір усе населення трох станиць Кубані. Висилають на Сибір та на північ Росії й на Соловецькі острови всіх без винятку мужчин, жінки й діти зі станиць: Полтавська, Медведівська й Урюпинська. Ці станиці мають 45,000 населення. Все майно й хати висланих конфіскується й передається осадникам, які складаються з бувших червоноармійців, випробуваних членів комуністичної партії та взагалі з тих, чия вірність комуністичній партії не викликає ніякого сумніву.

Большевицькі ґазети, що виходять у Ростові над Доном та на Кубані, подаючи відомости про таку масову висилку населення, навіть небувалу й у Росії, вказують, що причиною цеї висилки є невиконання населенням господарських плянів комуністичної влади. Тепер большевики кажуть, що на місце непокірних Кубанців вони посадять таких, які будуть виконувати всі пляни й приписи московської комуністичної влади.

Комуністичні ґазети на Кубані та на Донщині багато пишуть про „заслужену кару на куркульське" козацьке населення Кубані й погрожують дальшими репресіями зі сторони уряду. Разом з тим установлення пашпортів для всього населення вже дає свої наслідки. Десятки, а то й сотки тисяч людей висилають з міст на села, посилають на північ на примусові праці, арештують та ріжними способами їх переслідують.

АРЕШТИ Й РЕВІЗІЇ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польська влада на українських землях провадить далі систематичний терор проти Українців. Разом з численними арештами, висилками, увязненнями та розстрілами на Радянській Україні Польща переводить на Західніх Українських Землях, а переважно в Галичині, дальші ревізії й арешти свідомих Українців, замкнення й розвязання українських інституцій та орґанізацій.

Останніми часами переведено ревізії й арешти в Заболотові, в Городку, Миколаєві, в Бірках, Самбірщині, Радехівщині, у Львові та в інших містах і повітах. Ревідують переважно українські кооперативні та культурно-освітні установи з тим, щоби по ревізії їх замкнути. Польський терор тут, як і московський на Великій Україні, котиться по всіх українських землях рівнобіжними хвилями.

ЗА РЕВІЗІЮ МІЖНАРОДНІХ БОРГІВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Економічна підготовча комісія до скликання міжнародньої фінансово-економічної наради в Лондоні вже виробила програму тієї наради. Головним питанням наради має бути обговорення справи міжнародніх боргів, які, на думку комісії, повиннося зревідувати.

Без остаточного полагодження справи цих боргів годі говорити про економічно-фінансове відродження. Крім того комісія вважає, що всі держави мусять якнайскорше вернутися знову до золотої валюти.

НА ПЕРЕДОДНІ НОВОЇ ВІЙНИ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

ПЕКІН (Китай). — Китай мобілізує всі свої воєнні сили в трох провінціях і тепер спішно перевозить їх на північний кордон Китаю, щоби звідти почати наступ на Японців у Манджурії, в провінції Джегол. Або колиб Японці задумали наступати далі на китайську територію, то щоб їх там не допустити.

Є всі ознаки того, що Далекий Схід стоїть на передодні нових важких подій.

ФРАНЦІЯ ПРОТЕСТУВАТИМЕ ПРОТИ ЗБРОЄННЯ УГОРЩИНИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Тут стало відомо, що Франція також приєднається до протесту держав малої антанти проти того, що Угорщина зброїться. Югославянські ґазети подають, що до Угорщини пройшли через Австрію з Італії 40 ваґонів зброї, а крім того 7 ваґонів затримав австрійський уряд, коли справа зброєння Італією Угорщини набрала розголосу.

Французький уряд готовиться тепер до протесту проти зброєння угорських фашистівських боєвиків, бо вся зброя, яку післано до Угорщини, була призначена для них.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІД МРІЇ ДО ДІЙСНОСТИ.

Сотками літ хижі орли довбали ребра української державности, розбивали нераз соборницьке серце України, золотоверхий Київ, і напивалися кровю українського народа. А те серце завжди оживало. І ожило дня 22 січня 1918 р., і дня 22 січня 1919 року. Ожило, щоби заманіфестувати перед світом, що: не вмирає душа наша, не вмирає воля!

По тисячлітніх змаганнях за свою державу і її охорону, по своїх власних міжусобицях, по наступах Хозарів, Половців, Печенігів, Татарів, Турків, Москалів чи Поляків на українську державність і по кількасотлітній цілковитій утраті тої державности — Центральна Рада проголосила врочисто дня 22 січня 1918 р., що:

„Від нині Українська Народня Республика (У. Н. Р.) стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народа".

А коли 1 листопада 1918 року відродилась українська державність на Західній Україні, то цілком природно, як пристало на здоровий народній організм, ті обидві України мусіли зіллятися в Одну, Соборну. І це дійсно сталося в Київі дня 22 січня 1919 р.

Як проголошено незалежну українську державу 22 січня 1918 р., то вже в три дні по тім оголошенню прийшлось українським військам покидати столицю України, Київ, і уступити під напором московсько-большевицьких зайдів.

А по проголошенню дня 22 січня 1919 р. злуки З.У.Н.Р. (Західньо-Української Народньої Републики) з У. Н. Р. треба було сім днів пізніше знов українській владі покидати Київ, теж перед ворожим наступом.

Як бачимо, то в 1918 і в 1919 році переживали українські уряди важкі часи боротьби з ворогами. Але ні ті важкі часи, ні безупинна боротьба не змогли припинити в українськім народі потреби маніфестації його вікового бажання до обєднання всіх українських земель в одну свобідну й соборну українську державу. Серед огню і крови проголошено українську державність і соборність. Але проголошено тоді, коли ми були господарями на власній землі, коли мали змогу виявити свобідно свою волю, і виявити перед українським народом і світом, що є нашою історичною мрією і нашим непохитним бажанням.

По тій манифестації зачалася ще гостріша боротьба, зачався ще сильніший наступ ворогів української державности. У тій боротьбі ми втратили хвилево владу на своїй землі. Але не втратили ідеї. А ідея сильніша від влади. І якщо житиме, мусить побідити.

ПІСНЯ СОБОРНОСТИ И ВОЛІ ГОМОНИТЬ

Присвята новим героям Великої Української Нації, бл. п. Дмитрови Данилишинови та Василеви Біласови.

I.

Безмежно радісний був день 22-го січня 1919 року. Вже зранку тьма-тьменна народу залягає велику площу Київської Софії. Карними рядами маширують військові відділи молодої української Держави, як почесні частини на сьогодня. Св. Софія, — катедра України, жде з духовенством цього свята, бо воно славне, величне в новій історії Вільної України. Це свято **Соборности**, злуки всіх Українських Земель в одну **Самостійну, Соборну Українську Державу.** Наче в казці невідомих днів повертається колесо нашої історії й переносить нас у часи Соборної Могучої України Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Навіть Великий Богдан, що його Москва на памятнику з булавою на північ зобразила, — сьогодня символічно вказує, звідкіля нові орди Азії наступають, до бою проти них завзиває та будить наглядно чуйність приспаних невольницьким сном синів України...

І ось заграли дзвони св. Софії й понесли по всій Україні радісну, превчудну вістку, що сповнилися мрії, святі надії цілих десяток українських поколінь... І лопотять бадьоро на морозному вітрі січня жовто-блакитні прапори, грають грімко сурми военні та звіщають усім українським землям святу вість: **„Україно, Ти Вольна й Соборна від нині!...** Впали штучні кордони, що поділили були одну велику Націю на дві половині. Завалилися могучі чужинецькі держави, що жорстоко й кроваво душили українського самостійницького духа, скінчилися їхне хижацьке панування на українських землях. Грімко, могутньо несуться до твойого вуха слова маніфесту: **„Український Народе! Сповіщаємо Тобі благу вість, що від нині Україна — Соборна Самостійна Держава...** А тисячі народу в надмірному піднесенні, упоєні щастям сповнення **найвищого ідеалу Нації,** — не чуються сьогодня від радощів... **„Слава Україні, слава...** лунає на завершення цього свята...

Бо від Сяну, Тиси, Прута аж по Кубань гомонить сьогодня прегарно-мільодійна Соборна пісня Волі Великого Народу...

II.

„Гомоніла Україна, довго гомоніла,
Довго, довго кров степами текла, червоніла..."
(Т. Шевченко).

...Запалала Україна кровавим полумям пожежі... И насунули знову дикі орди наїзників зі сходу й заходу на Соборну, Самостійну... В крови її синів, **лицарів-героїв,** втопили Ясне Сонічко Волі Золотої... Зайшло Ясне Сонце України, заховалось за обрій... Покрився ясно-голубий український небозвід чорними хмарами. Ударив грім один і другий та влучив у серце народу і приглушив його на час... і так до сьогодня. І ось Твоя доля, моя Україно:

„На четверо розкопана,
розрита могила;
Чогож вони там шукають,
що там схоронили..."
(Т. Шевченко).

І чотири наїзники Соборну Самостійну розділили... Знову наповнені тюрми найкращими синами України, знову обвили важкі ланцюхи недавно ще вольні руки та вілися крово до кости.

Вже чотирнацять літ веться і конає нарід у кайданах наїзників, що шибеницею та розстрілом значать свій похід руїни Соборної України... Та Духа Нації не вбєте, ви, бо пісня Волі й Соборности далі гомонить...

III.

До безмежно довгого ряду борців, **безсмертних лицарів,** знову дві світлі постаті прибули. Два хлопчики молоденькі за Самостійну Соборну своє дороге життя віддали... Знайшовся новий Юда й поміг ворогам-наїзникам встромити ще одну колючку в терновий вінець Української Нації. **Але героїв не зломив,** бо це **лицарі, що плачуть на згадку слова: Україна...** Така у них безмежна гряча любов до батьківщини, любов-розпука на вид руїни, любов, що готова на найбільшу жертву — самопосвяту, коли Нація зове до бою...

„Прощай, Український Народе! Ми за Україну вмираємо!" — лунають як заповіт із уст молоденьких героїв-лицарів — останні слова... Ці слова — це дороговказ у продовженні шляху боротьби за Самостійну, Соборну...

Любі Хлопці! Ви не вмерли для нас, бо **Ви — безсмертні Лицарі Духа Великої Української Нації!**

Вашими устами пісня Волі й Соборности серед нас далі гомонить...

IV.

„Стріляйте, вішайте, катуйте,
Папуйте в селах і містах,
Стократ з собою федеруйте
І розпинайте на хрестах!

Зерно, посіяне в негоду,
Кінавим маком розцвіте, —
І прийде **Воля для Народу**
І зійде **Сонце Золоте**
(О. Олесь).

Чи можна духа вбити, коли він безсмертний?! Ніколи!... Бо дух Нації — це сила, що раніш, чи пізніш прірве штучні ворожі греблі й змете наїзників з усіх українських земель. Та до цього треба діла, щоб наша суспільність перейшла наскрізь духом боротьби за Волю Соборної Української Держави. Постійний, тривкий дух протесту проти всіх окупантів, дух безмежного, нестримного хотіння — стремління до самостійного життя нації та готовости — посвяти на велике діло — ось безсумовні передумови **до сповнення нашого Національного Ідеалу.**

А тоді залопотять знову жовто-блакитні прапори, заграють сурми бойові, тріснуть кайдани, розваляться тюрми й **воскресне Україна до нового життя...** Тоді з вами, дорогі браття — сини одної великої Української Нації, з вами, що живете тепер на вільній землі Вашингтона, разом діждемось нового, світлого 22 січня, бо в наших, обєднаних спільно, нестримних змаганнях **до Сонця Волі Золотої** гомонить і до повної побіди гомоніти буде — **Пісня Волі й Соборности Всеї України...**

В. Соборник.

КИЇВ: ЗАГАЛЬНИЙ ВИД ПОДОЛУ.

НЕ ДАМО!

(Присвячую культурній роботі).

І розлилось море крови,
Буря світом потрясла
І похованим народам
Воскресення принесла.
Дух свободи розбудив нас,
А ми спали до тих пор,
Із ворожого болота
Підняли ми свій прапор...

А тепер вже знову топчуть,
Як колись давно,
Але ми прапор стоптати
Більш ніколи не дамо!
Не дамо!

У грудях нам серце беться
До народу, за народ,
Не затопим власний човен
Серед бурі, серед вод.
Не підем у яничари,
Проти рідної сімі,
Ми не зрадим крови й кости,
Що спочили в цій землі.
Честь народня більше варта,
Ніж ті гроші, ніж ввесь світ,
Бережіте честь народу,
Рідне Слово бережіть!

Не Московки нас зродили
І батьки не Москалі,
Ні пісні нам по московськи
Не співали матері.
Дармо нам сліпочуть очи,
Більш зводитись не дамось...
Українського ми роду,
Українцями звемось!
Досить зневаг, і понижень,
І погорд!
Не цигани шатрові ми,
А нарід!

Вороги народу, знайте,
Памятайте раз на все:
Не дамо собі від нині
Більш плювати у лице!
Бо цей край — земля то наша!
Наш народ на ній живе,
Рідні гори, рідні води,
Рідна пісня тут пливе
І улає і голосить
Вже давно...
Рідне Слово, рідну Пісню
Не дамо!
Не дамо!

Ми живем і будем жити,
Зороги нам не страшні,
Бо вся Правда і Наука
Є по нашій стороні.
Вічна Правда переможе,
Ми вперед ідем,
Ворог хоче задавити,
Але ми
Живем!

Чи нас доля бє, чи гладить —
Станем твердо, як граніт,
Присягаєм не покинуть
Рідне Слово, рідний цвіт.
Не злякають нас ні пута,
Ні ярмо, —
Рідне Слово,
Рідну Пісню
І прапор наш синьо-жовтий
Не дамо!
Не дамо!

В. Ґренджа-Донський.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Михайло Зощенко.

ЧОРНА МАҐІЯ

(2)

Та за хвилиночку вилляв Дмитро Наумич на світ земський, ляг на пісок і лежить страшно марудний та навіть дріжить.

— Ну,—подумали мужики — чудо-диво на дні, не інакше.

А на дні, зважте це, все спокійно: лежить Івасик на дні, зачепившись штанкою за корч.

Стали мужики допитуватися: що й що, а Дмитро Наумич і каже: тягніть — повідає — якорем, усе спокійно.

Стали мужики тягнути... та про те нема й мови — більше вже Івася й не потрібно в нашому ділі, бо справа пішла на другий спосіб. Ну, а Івася витягнули. Побіг мужик Дмитро Наумич до дому.

Щож, — біжить і думає — довкола по всіх селах нежонатий мужик у великій ціні. Та я — думає — бабу мою тепер із лиця землі зітру, може бути прожену її.

Так ось він знову подумав і бачить саме такі слова йому й потрібні. Прийшов додому тай доказувати став.

І баба йому ступить погано і вигляд йому з вікна, між іншим, поганий.

Бачить баба: засмутився чоловік, а чого — залишилося невідомо. Підходить тоді вона до нього зі словами, а слова всі тихі.

— Чого — повідає — це ви, Дмитре Наумичу, наче засмутилися?

— Так, — відповідає він нахабно — засмутився. Хочу — каже — багатеньким бути, та ви, зрозумійте це, мені перешкодою.

Промовчала баба.

А треба сказати, Дмитра Наумича баба навіть дуже знаменита була. Тільки одно нещастя, що не багата, а бідна. А зрештою гарна: і голос мала тихий і симпатичний тай хід не якийнебудь качачий — з боку, наприклад, на бік — хід пишний: іде, наче плаває.

Її сестру навіть рідну хвертик якийсь за красу вбив. Жити з ним не хотіла.

То в Київі було.

Ну, а ця також була навіть дуже гарна. Всі це признавали. А Дмитро Наумич на це тепер не зважав і свою думку мав для себе.

Так ось поговорили вони, баба промовчала, а Дмитро Наумич все, вважаєте, шукає нагоди.

Походив він по хаті.

— Ну, давай — реве він — бабо, щонебудь їсти.

А до обіду далеко було. Жінка йому з розсудком відповідає:

— Та що це ви, Дмитре Наумичу, я — каже — ще й підпалювати не думала.

— Ах, — каже — ти відьмо, відьмо ти, — повідає — може ти мене голодом заморити думала. Забирай — повідає, — свої манатки, паляннички з квасом, ви — каже — більше не законна жінка.

Дуже тут ізлякалася жінка, роздумує умом.

Та, бачить, гонить. А чому гонить — невідомо. В усіх справах вона чиста, наче зеркальце. Думала вона справу мирно порішити. Поклонилася йому до ніг.

— Вбий — каже — радше, Пилате-мученику, а то мені й іти нікуди.

А Дмитро Наумич просьбу її хоч сповнив, вибив, а з хати таки геть прогнав.

V.

І ось зібрала баба манатки — спідничину якунебудь свою діраву — тай на двір вийшла.

Та куди бабі йти, коли їй ітиж нікуди?

Покрутилася баба по подвірю, поголосила, поплакала, умом своїм знову роздумала.

— Піду я — думає — до сусідки, може що й порадить.

Прийшла вона до сусідки. Сусідка позітхала, поохала, по столі карти розкинула.

— Так — каже — погано з твоєю справою. Просто — повідає — дуже твоя справа паршива. Та й сама глянь: он король виновий, он вісімка, а винова краля на відході. Не брешуть карти. Має чоловік щось проти тебе. Лише ти цьому й сама винна. Знай це.

Ви зважте, яка дурна була сусідка. Де їй, дурепі, розрадувати бі бабу, а вона заспівала такої:

— Так — заспівала — сама ти й винна. Бачиш — засумував чоловік, ти потерпи, не пхайся. Він тебе, наприклад, нестерпучими словами, а ти так: дозвольте, мовляв, чобітки ваші зняти й таничкою найсухішою втерти — чоловік любить це...

— Тьфу ти, стара дурлепо... Такі слова...

Розрадувати треба бабу, а вона роздратувала бабу до неможливого.

Зірвалася баба, трясеться.

— Ах, — повідає — таж що я такого накоїла? Ах — каже — та порадьже хоч ти мені ради Бога самого. На все я теперечки згоджуюся. Таж мені й іти нікуди.

А ця стара дуринда, тьфу її о-імені назвати її гиддко, рукиця розложила:

— Не знаю — каже — молодице. Просто сказати тобі нічого не можу. В дуже великій ціні тепер мужик. І красою одною, і добротливістю не причаруєш його. Того й думати не смій.

Кинулася тут баба з хати, вибігла на задвірок тай загумінками пішли здовж села. На село то їй, бідненькій, і вийти було стидно.

І ось, бачить баба: йде їй назустріч бабуся маленька, невідома бабуся. Йде тая бабуся, тихесенько котиться тай щось мимрить до себе.

Поклонилася їй баба наша, заплакала.

— Здорові були, — каже — бабусю маленька, невідома бабусенько. Ось — повідає — зглянетеся, будь ласка, які діла-діленька на цьому світі творяться.

Глянула старенька бабуся, головоньковою своєю, може бути, кивнула.

— Так, — каже — діються, діються... Ах, — повідає — молода молодице, знаю я все, що на світі діється — всіх людців передушити треба—однії одністю. Лише, прошу тебе, не плач, не нищ очей собі. В такій справі сльоза — поміч ніяка. А ось що: маю я способи ріжні, є зілля дорогоцінних прикмет. Знаю і слова замозлювання, лише в такій прегарній справі вони нічого не варта. А від такої справи, щоби чоловіка при собі вдержати, є лише один спосіб. Буде це спосіб страшний, то чорна кітка — котячий запорток. Таку кітку все можна пізнати. Ох, любить ця кітка в очі глядіти, а як глядить у вічі, так хвостом нарочно вертить помало та спину вигинає.

Слухає жінка страшних бабусиних слів, а коло серця млоіть її.

Самособою, ніхто не чув тих бабусиних слів, крім нашої жінки, та все воно, безумовно, правда. Про це згадувала також Юлія Карлівна. Ба й в дальшому воно зовсім вияснилося. Ще в дальшому вияснилося, що взяти треба було цю кітку чорну, опівночі в лазні напалити тай тую кітку живцем у котел кинути.

— Прошу тебе, — просила бабуся — вкинь тую кітку, безумовно живу, а не здоху. А як усе скінчиться, витягни котячу кісточку невеличку, круглу, тай, прошу тебе, носи її все при собі.

Як почула це жінка, зжахнулася, поклонилася бабусі низенько.

— Піду, — думає — поклонюся ще раз Дмитрови Наумичеви, а коли він не змінить своєї думки, то я маю страшний, розкішний спосіб.

(Кінець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ANOTHER ENTHUSIASTIC WELCOME FOR "MAZEPPA."

Digging into the depths of Ukrainian culture is the best source of bringing forth the problems of amazing interest for the present and future Ukrainian generation. In these times which are called the high peak of civilization, it would be interesting to study the great characters of the past. One of the interesting characters is Mazeppa, Ukrainian Hetman of the 17th and the 18th centuries.

In 1932, quietly with some mention here and there, Ukrainian people of the world celebrated the anniversary of his birth. It seems to me that this historical character was not celebrated in the spirit of commensurate with the magnitude of the ideals through which Mazeppa manifested himself. I believe that Hetman Mazeppa should be considered equal to Shevchenko and Franko. Hetman Mazeppa not only wrote poetry and literature of inspiring nature for the perpetuation of the Ukrainian spirit amongst the Ukrainian people, but he was a statesman and military leader of high caliber. His success as a statesman and military leader was almost within his grasp, but the conspiracy of some of his co-patriots turned the apparent victory for Mazeppa and the Ukrainian people into a victory for Peter, the Tsar of Russia.

Mazeppa formed an alliance with Karl, the celebrated king of Sweden, against Russia for the purpose of overthrowing the Russian yoke from the Ukrainian people and making the Ukrainian territory into a prosperous independent nation. The plan failed, but Mazeppa's high ideals have not perished. Especially in these most troublesome periods the ideals of Mazeppa are re-incarnated most vigorously among the Ukrainian people.

To celebrate more fully the 300th anniversary of Mazeppa's birth the Ukrainian Opera Company arrived at the idea to present the opera "Mazeppa." The opera is based upon the true life of Mazeppa, his political, military and romantic tragedies.

The artists, who will perform, are of exceptional ability and profoundedly known in the operatic circles: Alexander Tscherkasky, formerly of Philadelphia Grand Opera, as Mazeppa; Thalia Sabaniceva of the Metropolitan Opera Co., as Motria; Ellena Bussinger, mezzo soprano, as Lubow; Michael Shvetz, bass, as Kochubey; Ivan Vellekanow, tenor, as Andrey; Michael Hrebenecky, baritone, as Orlyk, and Michael Didowicz, tenor, as Iskra.

The performance will be under the direction of Paul Uhlycky, a well known Symphony Director of New York City. In addition a splendid ballet has been arranged under the direction of Dimitri Chutro.

The Ukrainians feel happy because of the opportunity to see and hear the opera "Mazeppa."

This performance is scheduled to take place in Mecca Temple, 133 West 55th Street, New York City, on Saturday, February 4, 1933, at 7:45 P.M.

Michael Darmopray,
Philadelphia, Pa.

—o—

A RESPONSE TO THE "APPEAL TO YOUTH."

I read the piece in our paper of January 17, entitled "An appeal to Youth." It impressed me very much. The only thing that I can say is what are we young people to do? We are doing everything in our power now to help establish a name for Ukraine. Ukraine is becoming more known and would be still more known if some of the Ukrainian boys and girls would not be ashamed to tell anybody that they are Ukrainians. Why go around telling everybody that they are Polish instead of their rightful nationality of Ukrainians?

A few years ago I was also afraid to say I was a "Uke" because nobody knew what Ukraine was. But now when Ukraine is becoming more known I go around telling everybody that I am a Ukrainian and proud of my Ukrainian parents.

I can not help but letting the girls and boys of Ukrainian parents know that everytime they mention the name Ukraine, they are also telling people something they do not know. After all it is to your parents that you owe the thanks that you are a Ukrainian, so therefore do not go around and say that you are Polish. Our parents did not go around dodging their nationality. Why should we?

I can not help but mentioning this little incident although it happened many months ago.

On May 1, 1932, was our Easter. I took a trip to Washington to help along the Ukrainians in giving their program. In back of me sat a young couple and I was surprised to hear the following from the young girl:

"Oh! the Ukrainians are white people," said the young girl. "I thought that they were colored people and to think that they are white. I can't get over it."

To hear that made me excited I could not hear what the young man replied. This little speech goes to show that every time the Ukrainians give a concert or show or even a Radio program, they are becoming more and more known, which we are always trying to do.

Another way to become more known is give news of our doings in American papers. Not only news but pictures of committees and picture of children in costumes. This also helps the Ukrainians along.

I hope in about 5 to 10 years or even sooner Ukraine will be able to have her freedom and stand on her own feet.

Sophie Fello,
Kearny, N. J.

—o—

КОНВЕНЦІЙНІ РОЗДУМУВАННЯ.

Лежу хорий у ліжку і роздумую про ріжні справи. Як той сон, представляються мені отих 20 літ, які я пережив тут в Америці. Перечитую „Свободу" і бачу, що вже проголошено Конвенцію У. Н. Союза. І пригадуються мені образи з минулої Конвенції. Гей! Гей! Яка то була тоді змова. Як то з клерикальної й радикальної та червоної сторони пішов один спільний наступ на урядників нашої організації, редакторів, та на напрям нашої газети. Здавалося, що не знати, що станеться. Але нічого подібного. Ввійшов з того всього один Питляр до уряду. Правда, що й це для нас удар, що ворог займає такий почесний уряд в У. Н. Союзі. Але з другої сторони це добре, що так сталося, бо члени мали нагоду переконатися, чим є для У. Н. Союза Питлярі. І тепер нахажуть своїм делеґатам, щоби добре уважали, кого мають вибирати до уряду найстаршої, можна сказати репрезентативної, орґанізації українського народа в Америці.

Памятайте ті, що будете делеґатами на наступну Конвенцію, що Конвенція це не є віче, бо вічувати можемо цілих 4 роки, а на Конвенції треба ухвалювати пляни, які скріпили би нашу орґанізацію. Горлачі добрі на вічу, а не на Конвенції, бо там вони забирають тільки марно час, зголошуючися по кількадесять разіт до слова. А найгірше те, що ті горлачі походять з дрібних відділів, в яких є згуртований елемент, що є ворожий тим ідеям, на яких Союз є побудований. Вони звичайно роблять на Конвенціях таке замішання, що делеґати великих відділів не є в силі добитися до слова. Горлачам ходить тільки про розбивання нашої орґанізації й на це треба памятати як делеґатам так і тому, хто буде провадити Конвенцію, на якій треба буде спокою і розваги, бо є важкі часи і важні справи.

Гнат Климишин,
бувший делеґат.

ГОРЕ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ У НІМЕЧЧИНІ.

Українська робітнича еміґрація до Німеччини була доволі численна. Ріжними шляхами діставалися туди українські робітники з західніх українських земель і, не зважаючи на безробіття, якось добували собі працю. Бо наші робітники мають у Німеччині славу найкращих.

Тепер часи змінилися. Безробіття росте дальше. Міські робітники, які ще донедавна ніяким чином не давалися намовити до праці на ріллі, тепер радо приймають усяку працю. Для чужинців чимраз тісніше. І наших робітників стає чимраз більше безробітних.

Але є ще одна причина, чому українське робітництво в Німеччині тепер стало гнаним і голодним. Справа в їхніх симпатіях до комуністичних орґанізацій. Орґанізацією нашого робітництва в Німеччині займалися люди з колишньої диктатури чи там уряду З. У. Н. Р. Ті люди, як відомо, пішли на услуги червоної Москви і під тим кутом орґанізували українських робітників. Вийшло таке, що збаламучені Українці стояли під диктатом німецької комуністичної партії, брали участь у демонстраціях і т. п.

З моментом, як у Німеччині зачався протикомуністичний режім, наші робітники дістали марку комуністів — утяжливих чужинців, яких перших належить позбавити праці і виселити поза межі Німеччини. І це тепер безоглядно переводиться.

Колись і люди з бувшої диктатури і большевицькі емісарі з Москви впевняли українських робітників, що на випадок переслідування усіх їх пустять до Совітів, де робітники зажиють, як у раю. Тепер не те. Робітники ходять від одного до другого опікуна, пригадують обіцянку, але їх викидають за двері. Границі Совітів перед ними тепер замкнені. А з Німеччини безоглядно виселюють, бо вони... комуністи.

Багато зних не можуть вертатись до Польщі з ріжних причин. І так опинилися вони в ситуації без виходу. Українська національна еміґрація рада булаб їм помогти, але всюди стрічається вона з відповідю: цеж комуністи—утяжливі чужинці, не можемо їх держати у себе.

Українські робітники прозрівають, але трохи запізно...

С.

(„Новий Час").

ПОДЯКИ.

Складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного в сумі $500 по моїй жінці Розалії Ґураль, члениці Тов. Непорочного Зачаття, від. 145 У. Н. Союза. Також складаю щиру подяку урядникам і членам Тов. Неп. Зач. за їх труд і поміч, за те, що взяли участь у похороні.

Гнат Ґураль,
Алтуна, Па.

—o—

Я, нижче підписана члениця від. 72 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення посмертного по моїх родичах, Анні й Ілії Ольхових, в сумі $750. Таксамо дякую місцевим членам відділу 72 за їх прислугу у похороні.

Анна Пеленська,
Тайтусвіл, Па.

НАГЛИЙ СУД.

(8)

Мотика зізнає.

Візвано коронного свідка обжалованя, а іменно **Миколу Мотику.** Свідок цей в слідстві обтяжив так Біласа як і Данилишина, а також він одинокий обтяжує підсудного Зенона Коссака. Це ученик 8-ої кляси ґімн. в Дрогобичі, грек.-кат., походить з Трускавця, 20 літ. Данилишин є тіточним братом його батька. Свідок входить на салю під ескортою, бо сидить у слідчій тюрмі, як зізнав, за приналежність до ОУН. Це середного росту, добре збудований осібняк із зухвалими й неспокійно бігаючими очами. На оборонців, що дають йому питання, глядить зпід лоба і відповідає з цинічною усмішкою; в моменті запитів предсідника чи прокуратора відповідає скоро і дуже плинно.

Зізнання.

На запит пресідника Мотика зізнає, що Зенона Коссака знає ще від 1925 року. Тоді свідок мешкав 2 місяці у Коссаків. В р. 1932 замешкав Мотика в бабки підсудного Коссака, яка жила в тому самому подвірю. Дня 27. листопада м. р. вертався свід. з міста. Стрінув підсудного Коссака, який просив його, щоби доручив лист Ярославови Біласови. Це була зелена урядова коверта. Імя і назвище писані разом. Мотика доручив цей лист адресатови. Змісту письма не знає, бо не читав. Догадувався, що це якесь конспіративне письмо, бо знав, що як підсудний Коссак так і Ярослав Білас є членами ОУН.

Далі зізнає, що підсудний Василь Білас сказав раз свідкови, що Коссак є командантом ОУН на повіт Дрогобич.

Після заподання Мотики, до орґанізації ОУН належали підсудні Данилишин і Василь Білас.

Предсідник: А яку роботу виконувала ОУН?

Свідок: То була робота культурно-освітна, орґанізаційна і терористична.

Предс.: А що робили підсудні Данилишин і Білас?

Свідок: Брали участь у нападі на почту в Трускавці і вбили Голувка.

Предс.: Звідки ви це знаєте?

Свідок: Білас оповідав мені.

Предс.: Чи описував вам вбивство подрібно?

Свідок: Так подрібно, що я на підставі його оповідання відтворив собі докладно цілу сцену.

Предс.: А коли вам це оповідав?

Свідок: Кілька днів по вбивстві — зрештою докладно собі не пригадую.

Предс.: Звідки довідалися ви, що Голувко є в Трускавці?

Свідок: Мені про те сказав Буній, а також питав мене, чи не вартоб Голувка спрятати.

Предс.: В який спосіб вони його вбили?

Свідок: Буній поінформував їх про спосіб життя Голувка, а потім показав їм дорогу.

Предс.: Пане Коссак, чи правдою є те, що Мотика про вас сказав?

Підс. Коссак: **Рішучо заперечую — я ніякого листа Мотиці не давав.**

Предс.: Пане Білас, чи правдою є те, що сказав свідок?

Білас: **Ні!**

Предс.: Пане Данилишин, чи то правда?

Данилишин: **Неправда!**

Предс.: Пане Данилишин, а можеб ви при цій нагоді подали свої ґенералія?

Данилишин подає.

Заява З. Коссака.

Встає підсудний Коссак і запитує Мотику:

Я хотівби знати, звідки набрав свідок переконання, що я є командантом ОУН в дрогобицькому повіті?

Свідок: Як Коссака арештовано за почту.

Коссак: **Мене цілий рік не було в Дрогобичі.**

Предс.: А листа не давав?

Коссак: **Рішучо заявляю, що не давав!** По нападі на почту в Трускавці сидів я 9 місяців у слідчій тюрмі. **Перейшов пекло. Переживання так потрясли мною, що я по виході з тюрми хорував.**

Потім покликано мене перед суддю для спеціяльних справ — Скоржиньского. Цей суддя сказав, що на мені тяжить страшна тінь, що Роман Барановський, який перебуває й досі в тюрмі, обтяжує мене в справі Голувка.

Я заявляю, що з цею справою не маю нічого спільного, таксамо, як і зі справою вбивства Голувка, і ніяк не можу зрозуміти, чому я тепер находжуся на лаві обжалування.

Мотика — орґанізатор пятки ОУН.

Прокур. (до Мотики): В який спосіб завязалася ваша „пятка"?

Мотика: В ґімназії приступив раз до мене тов. Смола і спитав мене, чи не відступив би я йому своєї кімнати. Я згодився і в моїй кімнаті збиралися члени ОУН, до котрих і я належав.

Прокур.: Хто творив вашу „пятку"?

Мотика: Ярослав Білас, я, Данилишин, Василь Білас — зрештою конкретної пятки не було.

Прокур.: Чи ви стрічалися з Гнатовим?

Мотика: В 1930 р. по виході Гнатова з тюрми.

Прокур.: Хто орґанізував напад на почту в Трускавці — чи не Гнатів?

Мотика: Правдоподібно!

Прокур.: Хто з трускавецьких брав у нападі участь?

Мотика: Білас і Данилишин.

Прокур.: Хто вам про це говорив?

Мотика: Білас.

Прокур.: Куди втікали вбийники Голувка?

Мотика: Подвірям віллі „Гуцулка", перескочили паркан і втікли в сторону Стебника.

Прокур.: Чи Буній був членом ОУН і від якого часу?

Мотика: На яких два тижні перед вбивством Голувка.

Прокур.: Білас сказав вам, що „буде робота"; чи ви вибили собі на той час „алібі"?

Мотика: Так! У нас мешкала тоді літничка Естрайхер. Я там сидів і бавився з дітьми.

Прокур.: Чи ви по вбивстві не пригадували Естрайхеровій, що в той час ви в неї були?

Мотика: Ні! Але як я виїздив, пригадав свому батькови, щоби це зробив.

Прокур.: Чи не знаєте, яким револьвером вбито Голувка?

Мотика: F. N-om.

Прокур.: В який спосіб оповідав Білас про втечу з пансіону?

Мотика: Утікали з першого поверха. З кімнати виглянула покоївка. Тоді вони цофнулися, а відтак зіхали на поручу вдолину і перескочили через паркан.

Прокур.: В справі Коссака — то ви знали його, як команданта ОУН. Чи він вручив вам лист як член ОУН, чи як приватна особа?

Мотика: Як приватна особа.

Прокур.: Чи Ярослав Білас сказав вам дещо про лист?

Мотика: Ні!

(Далі буде).

ПРОТОКОЛ

з річних зборів Виконавчого Комітету „Обеднання Українських Орґанізацій в Америці”, які відбулися дня 26 жовтня 1932 р. в домі під ч. 83 Ґренд Ст., Джерзи Сіти, Н. Дж.

(5)

Галичин годиться з д-ром Мишугою і додає, що хто чув минулого року реферат про старий край делеґата Ясінчука — той через порівнання зрозуміє, скільки нового вносить нинішній відчит Ляховича. Ясінчук нам говорив про зовнішню розбудову наших інституцій, а нині ми почули про їх внутрішню вартість. З цього може скористати навіть той, хто не цікавиться старокраєвими справами, бо висказані засадничі гадки можна легко приноровити і на тутешньому ґрунті.

Грицай годиться з рефератом, але додає, що „Обеднання” повинно займатись більше помічю для краю, а менше критикою. Бо там в краю є люди, які знають, що роблять. Він є тої гадки, що підпілля всетаки винищує нашу інтеліґенцію. Тому в цьому місці, заки реферат піде до друку, його треба би було дещо змінити.

Скоцко каже, що колиб ми так поступили, як радить п. Дармограй, то ціла наша тутешня робота стратила би рацію істнування, а наші нинішні збори булиб абсурдом. Він також є проти поправки реферату.

Семенина ставить внесення на замкнення дискусії.

Ревюк каже, що статут „Обєднання” наказує видвигати такі справи, які були порушені в рефераті. Коли члени „Обєднання” собі цього не бажають, то на загальних зборах можуть старатися про зміну статута. Подає гадку, щоби реферату не поправляти.

Ляхович подає, що на поодинокі закиди відносно деяких думок в рефераті він не буде відповідати, тому, бо присутні вирівнали непорозуміння самі між собою. На замітку п. Дармограя каже, що культурний чоловік повинен цікавитися не тільки тим краєм, де він сам роджений, чи його батьки, але навіть зовсім чужими краями. Відносно угодовщини пояснює, що він не уважає угодовцями тих людей, які йдуть переговорювати з ворогом. Бо деколи це є навіть їх обовязком. Угодовці є ті, які виховують в угодовім дусі маси. Знову п. Грицаєви відповідає, що це не вистарчає збирати і посилати гроші. Ще треба також знати, кому посилати і слідити за тим, як їх зуживають. Цей реферат мав якраз на ціли це питання пояснити.

Після цього виголосив **В. Кедровський реферат: „Наша молодь в Америці”** (гляди: „Свобода” ч. 300 з 1932 р.).

Дармограй каже, що реферат добрий і радить його приняти.

Мишуга радить доповнити спостереженнями, як орґанізується молодь інших народів в таких американських установах як „Крістодора Гавз”, „Йонг Мен Крісчен Асосіейшен” і инші.

Семенина подає, що американські орґанізації відносяться дуже прихильно до української молоді. Тільки треба, щоби наші родичі й орґанізації не ставили нашій молоді перешкод, коли вона хоче гуртуватися національно в американських орґанізаціях.

Мурашко радить застановитися над пропонованою резолюцією і висказує побоювання, що коли наша молодь піде до американських товариств — то готова зірвати з національними традиціями і своїми орґанізаціями.

о. Гундяк годиться з Мурашком і додає, що коли ми молодь раз стратимо — то вже не відзискаємо її ніколи. Знова Американці дуже нераді, коли в лоні їх товариств витворюються національні відрубности.

о. Клодницький каже, що наша молодь втікає від нас тому, бо наші виховні інституції в порівнанню до американських виглядають дуже убого. Від гарної домівки залежить успіх школи. Також відношення батьків до дітей дуже зарозуміле. Тому він радить повести аґітацію, щоби батьки не галюкали на дітей, як також щоби старалися молодь впихати на уряди в наших товариствах. Подає примір, в якім молодь, діставши участь у проводі, приступила масово до парохії.

(Кінець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Листопадове Свято.

Заходом 16. відділу ім. Ю. Головінського ОДВУ й Комітету Несення Помочі Рідному Краєви в нашій місцевости відбулося 13. листопада Листопадове Свято за визволення України. У святі взяли участь всі товариства, сестрицтва та молодечі клюби. Урядничка Сестрицтва вже зранку стояли при дверях церкви й чіпляли відзнаки всім, що приходили до церкви. Всі члени Товариства Запорозька Січ були в лентах. На торжественнім богослуженню, при могилі, котра була влаштована в церкві, стояли учні школи В. Авраменка. Всі вони були в народніх строях. Провідником їх був Тома Чагарин, інструктор школи.

По богослуженню о. В. Каськів виголосив зворушаючу проповідь, взиваючи всіх учасників до спільної молитви за борців, героїв. Підчас панахиди Сестрицтво занялося збіркою, котра принесла дрібними жертвами $12.

По полудні в годині 3.30 почався стяточний концерт, на якому саля була виповнена цілком. Програма концерту була багата, бо у святі брали участь: орхестра, хор Боян і школа танцюристів. Вступне слово виголосив громадянин Михайло Бардачевський. У короткій промові бесідник нагадав про події 1. листопада 1918 року й закликав присутних повстанням з місць вшанувати память поляглих борців. Похоронний марш і вязанку українських мелодій відіграла українська орхестра під проводом Григорія Кузика. Гарну промову виголосив гр. Іван Ворона з Провіденс, Р. Ай., котрий недавно приїхав з Краю. Промову до жіноцтва виголосила пані Розалія Вецал. Бесідниця піднесла заслуги тих матерей, котрі зуміли виплекати синів героїв для добра України. „Індепендент Дей оф Юкраїне” виголосила в англійській мові п. Марія Сусла, котра гарно підготовилась і виголосила промову гарно. По тім українська орхестра відіграла американський марш на привитання мейора міста, Фелікса Тупена, котрий вдруге є вибраний на цей уряд у Вунсакет. Мейор Тупен заявив, що він тішиться, коли бачить таку велику громаду, котра гуртується коло церкви, бо в ній громадяни є не тільки українськими патріотами, але й добрими Американцями. Потім танцюристи відтанцювали гаївку, аркана, запорожський герць і чумак, а закінчили свій виступ кучугурою. Святочну промову виголосив о. В. Каськів. Він представив нам образ тих славних героїв, котрі клали свої голови з усмішкою на устах і зі словами: „За тебе, Ненько Україно, віддаємо життя своє!” „Ґад енд Фрідом”, промову в англійській мові, виголосив гром. Петро Рогожин.

Хор Боян під проводом о. В. Каськова відспівав кілька українських пісень, як: „Огні горять”, „Понад полем смерть іде”, На небі сонце гасне”. Всі ці пісні хор виконав дуже добре. Кінцеве слово виголосив гром. Григорій Кічак, висловивши в імени Комітету признання всім, що взяли участь у святі. Співом українського та американського гимну закінчено свято.

Підчас свята переведено збірку. Жертвували: Д. Піжинський $3; о. В. Каськів, М. Бардачевський, мейор Тупен, В. Бурак, А. Борис, І. Ґульозан, І. Ґурко, І. Затонський, О. Чубай, Анеля Городивська, І. Ворона (з Провіденс, Р. Ай.), Д. Нукиник, Л. Скработа по $1; Марія Кінаш, Г. Кічак, В. Липка, В. Чорний по 50 ц. Разом з дрібними жертвами зібрано $30. Загального приходу було з Листопадового Свята $113.75. По відтягненню розходу вислано $30 на інвалідів; $30 на УВО й за відзнаки $19.75. Гроші вислано через Обєднання на призначені цілі.

За Комітет:

Григорій Кічак.

На гіпнотичнім сеансі.

— А тепер, прошу панів, загіпнотизую того пана і він під впливом гіпнози забуде про все.

— Обережно! — кричить хтось із гостей — той пан винен мені сто сімдесять долярів!

НЮАРК, Н. ДЖ.

На допомогу Виставі в Шікаґо.

Новозаснований Комітет Шікаґовської Вистави в Нюарку, Н. Дж., скликав дня 25. грудня м. р. віче в справі цеї Вистави.

Віче відкрив председатель І. Тарнавський, котрий вияснив ціль віча і рівночасно представив зібраним інж. Стефанію Чижович, котра недавно прибула з краю, як делеґатка від кооператив і інших краєвих орґанізацій. Інж. Чижович передала у вступнім слові нюарській громаді привіт від наших заморських Братів і Сестер, і рівночасно зложила подяку усім жертводавцям за жертви для Рідного Краю. Потім виголосила реферат на тему „Підготовча праця Краю й Еміґрації до участи у Світовій Виставі в Шікаґо”. Прелеґентка ясно і докладно розказала присутним про зріст кооператив в краю, а в другій частині реферату говорила про саму виставу. Закінчила палким закликом допомогти нашій участи у Всесвітній Виставі.

Дальшим бесідником був добр. В. Кузів, котрий подякувавши інж. Чижович за її труди, які вона поносить для добра загальної справи, і загрівав зібраних до попертя справи Шікаґовської Вистави.

Збірка принесла готівкою $95.20, а декляровано $46.

Жертвували слідуючі: Іван Вареница $15; Чорноморська Січ, 3-та сотня в Нюарку, Н. Дж., $10; В. Кузів, В. Ткач, Б. Ґулька, Український Просвітний Клюб по $5; М. Шкільний $3; М. Шумейко, П. Гаврин, М. Гаврин, М. Бесараб по $2; Д. Доля, С. Мохналь, М. Петрашик, С. Законечний, І. Лев, С. Кучавський, П. Орґанський, П. Ковадло, П. Ковальчук, Т. Гладкий, Н. Сирович, Т. Дмитрів, І. Голубович, С. Гарицула, п. Костів, п. Грицишин, І. Мединський, М. Тимчишин, М. Плечій, І. Височанський, Юстина Босінь, І. Коняшевський, Марія Літовинська, Розалія Ребічак, Ксеня Шумська, Т. Боднар, добр. Кушнір, І. Ухман, Н. Марад, С. Шумейко по $1. — Разом $86. — Дрібні датки $9.20. — Разом $95.20. — Розходи $22.40. — Осталося $72.80.

Дня 2-го січня 1933 р. Комітет ухвалив вислати гроші до Українського Виставового Комітету в Шікаґо. Ухвалив теж звернутися до всіх місцевих товариств і сестрицтв з просьбою поперти нашу участь у Світовій Виставі.

Степан Шумейко, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

ПОДЯКИ.

Складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення посмертного по моїй жінці Катерині.

Також дякую щиро Сестрицтву Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36 У. Н. Союза, Бр. св. о. Миколая, від. 12 Провидіння, за численну участь у похороні.

Василь Луцишин.

—o—

Я, нижче підписаний член У. Н. Союза, від. 300, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза, таксамо і місцевому відділови за уділення мені допомоги в сумі $75, котрі мені стали великою помічю на старі літа.

Іван Марчак.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ.

(50)

Кілька днів шейк Ібн Джед кружляв зі своїми Арабами біля гір, але не міг знайти проходу в долину Сепульчер. Нарешті в нього зявилася думка післати свого слугу Феджуана до племени Ґала, щоб він розпитав їх про прохід у ту долину. Джед думав, що Ніґри Ґала знають цей прохід. Феджуан сам походив з племени Ґала, тому ліпшого післанця не можна було знайти, а крім того він з охотою взявся виконати доручення свого пана.

За кілька днів Феджуан знайшов селище свого племени. Тут він уперше за довгі роки стрінув свою родину, яка на його честь урядила великий бенкет. На бенкет прийшов навіть ватажок племени, який з великим зацікавленням вислухував оповідання Феджуана про його пригоди, про дивних людей та дивні країни. Феджуан тут розповів ватажкови, що Араби, з якими він прийшов під гори, є багаті й що вони хочуть пробратися в долину Сепульчер.

Нарешті Феджуан сказав ватажкови, що Араби дадуть велику нагороду, коли їм хтонебудь з племени Ґала покаже дорогу через гори в ту долину. „Ти, синку, говорив ватажок, уже давно відбився від нас, ще дитиною. Тому ти не знаєш того, що знає кождий з нашого племени. В ту долину є два проходи, є два шляхи, але звідти нема ні одного. Скільки наших предків туди ходили, годі почислити, але ніхто з них не вернувся”.

„А чому вони не вернулися? — запитав Феджуан. Ватажок у задумі похилив свою голову. „Не можемо навіть догадуватися про їх долю. Ми нічого не знаємо, що сталося з ними за тими горами. Ми не знаємо, хто там жиє, але знаємо те, що для нас там панує дух смерти; а чи той дух є в образі людей, чи диких звірів, ми не знаємо. Іди до Арабів і скажи їм, що ми покажемо їм дорогу туди. Але нагороди хочемо наперед і ніхто не піде з ними”.